

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма
підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» /
«Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни Мовна культура дослідника

Викладач Вовк Мирослава Петрівна – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти

Профіль викладача <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Vovk.pdf>

Контактний телефон +380672580296

E-mail: miravovk79@gmail.com

Сторінка дисципліни <http://ipood.com.ua/phd-011/>

Консультації очні понеділок та четвер з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації за попередньою домовленістю Viber (+380663585223) в робочі дні з 9.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

На сучасному етапі розвитку освіти і науки актуалізуються проблеми якісної підготовки викладача-дослідника, до якого висуваються нові вимоги розвитку професіоналізму, професійних компетентностей. Насамперед сучасного викладача-дослідника варто розглядати як мовнокомунікативну особистість, яка має володіти сукупністю здатностей до власного текстотворення з використанням можливостей наукової фахової української мови, використання потенціалу галузевих терміносистем, лексикографічного ресурсу. Викладач-дослідник має володіти високим рівнем мовної майстерності, яка виявляється у здатності до викладу власних думок на основі нормативних мовних засобів, здійснювати літературне і наукове редагування створених в результаті дослідницького пошуку усних і писемних текстів.

Необхідно зазначити, що процес формування мовної культури дослідника включає набуття мовної, термінологічної, стилістичної, лексикографічної комунікативної компетентностей, що безпосередньо виявляється у формуванні власного наукового ідіостилу, набутті умінь користувалися лексикографічними виданнями, здійснювати самостійну лексикографічну і термінотворчу роботу, здатності самокритично ставитися до результатів власного текстотворення. Ці проблеми частково розв'язуються у процесі вивчення курсу «Мовна культура дослідника».

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Мовна культура дослідника» є сформувати уміння наукового і літературного редагування текстів, розвивати здатність усної і писемної фахової комунікації у науково-професійному середовищі, використання можливостей наукової фахової української мови для літературного і наукового редагування результатів власного текстотворення.

Передбачається самостійна редакторська діяльність, виконання дослідницьких завдань, проведення практичних занять, підготовка презентацій, написання текстів різних жанрів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Мовна культура дослідника» є формування наступних компетентностей:

загальних компетентностей:

- **критична самооцінка.** Здатність визначати та задовольняти потреби особистісного та наукового розвитку на основі рефлексивного аналізу власних результатів дослідження, викладацької діяльності (**ЗК 3**);
- **здатність до рефлексії.** Здатність допомагати іншим у процесі викладацької діяльності, через наставництво, у ході організації і участі у проектній діяльності, командній роботі під час семінарських, практичних занять (**ЗК 5**);
- **здатність працювати етично.** Здатність до реалізації етичних норм у науково-дослідницькій і викладацькій діяльності, що сприяє розвитку загальної культури й соціалізації особистості, дотриманню етичних цінностей (**ЗК 6**);
- **ціннісні орієнтири.** Уміння цінувати та поважати мультикультурність. Здатність діяти на засадах соціальної відповідальності і з дотриманням свідомої громадянської позиції (**ЗК 8**);
- **креативність.** Здатність генерувати нові ідеї; творчо вирішувати проблеми у процесі дослідницького пошуку у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих; приймати обґрунтовані рішення; здатність до безперервного творчого саморозвитку (**ЗК 9**);

фахових компетентностей:

- продуктивна **фахова комунікація українською мовою.** Володіння методами опису, ідентифікації й класифікації ключових понять у сфері наукової професійної комунікації; уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію щодо підготовки наукових текстів в усній і писемній формі у різних наукових сферах (освітні, педагогічні науки, філологія, культурологія тощо); уміння добирати мовні засоби з метою репрезентації власних результатів дослідницького пошуку, здатність застосовувати знання про особливості підготовки наукової доповіді, виступу, презентації у предметній галузі; здатність організувати дослідницько-інноваційну групову роботу щодо популяризації наукових результатів у вітчизняному і міжнародному науковому середовищі через посередництво засобів наукової фахової української мови. Уміння здійснювати літературне і наукове редагування текстів, добирати цитатний матеріал, нормативно оформляти покликання; здатність коригувати власні мовні огріхи, виявляти високий рівень мовно-комунікативної культури в освітньо-науковій діяльності (**ФК 3**);
- **здатність до використання прийомів педагогічної майстерності,** прийомів вербальної та невербальної комунікації; вміння вибудовувати педагогічну взаємодію на засадах співробітництва та партнерства; володіння технікою налаштування на педагогічну діяльність та технікою керування психічним самопочуттям; здатність до активного слухання; оволодіння прийомами та методами цілеспрямованого професійного вдосконалення (**ФК 11**);
- **здатність застосовувати самоаналіз та самооцінку.** Здатність моделювати у професійному бутті динаміку власного професійно-культурного розвитку у вимірах потенціалу таких властивостей особистості, як комунікативність, інтелектуальність, інноваційність; здатність до реалізації професійної творчості як засобу кар'єрного руху на рівні її впливу на професійно-культурний розвиток; до професійної самоосвіти і самовиховання (**ФК 13**).

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період - дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання дисципліни «Наукова фахова українська мова» можна вважати успішними за умови досягнення **предметних результатів:**

- володіння основами майстерності усного наукового виступу, вміннями вибору відповідних засобів наукового стилю для усної і писемної презентації результатів дослідницьких пошуків у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих рідною мовою, спрямованість на спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю з використанням мовних засобів наукового стилю (**ПР 6**);
- здатність вирішувати проблеми дослідницької, викладацької діяльності шляхом використання можливостей Інтернет-ресурсів, інформаційно-комунікаційних технологій (**ПР 10**);
- здатність наукового і літературного редагування наукових текстів, результатів власного текстотворення, вибір нормативних мовних засобів наукового стилю для усної і писемної презентації власних текстів рідною мовою, спрямованість на репрезентацію власного текстотворення науковій спільноті та громадськості у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих (**ПР 12**).

Форми і методи діагностики успішності: виконання індивідуального завдання, укладання власних текстів за результатами дисертаційного дослідження та здійснення процедури літературного і наукового редагування; укладання анотації дисертаційної роботи; стилістичний аналіз тексту.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 30

Кількість годин: лекції – 4, практичні – 10.

Вид заняття	Кількість годин
лекції	4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	6/4
самостійна робота	16

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
3	4	7	011 Освітні, педагогічні науки	1	1	залік	вибіркова

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Мовна культура дослідника» значно підвищиться, якщо здобувач зацікавлений у формуванні власних мовнокомунікативних якостей, компетентностей наукового і літературного редагування текстів, має навички самостійної роботи щодо опрацювання наукових джерел, оформлення цитат і покликань, має досвід написання наукових текстів різних жанрів, опанував на рівні бакалаврату і магістратури дисципліну «Українська мова (за професійним спрямуванням)», інші дисципліни мовного спрямування залежно від фаху, здобутого у закладі вищої освіти.

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) роздаткового матеріалу.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

Положення «Про аспірантуру і докторантуру» в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Положення «Про забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про політику академічної доброчесності в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про визнання результатів неформальної освіти у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» та ін.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	<p>Змістовий модуль I. Наукова мовна культура – основа професійної діяльності дослідника.</p> <p>Наукова мовна культура як основа професійного саморозвитку дослідника. Нормативне користування науковою мовою в усній і писемній, діалогічній і монологічній формах. Культура роботи з текстом: культура читання, укладання і наукового і літературного редагування.</p>	Лекція 2 год. <i>Face to face</i>	Презентація, роздатковий матеріал	1; 2; 3; 4; 5.	<p>Питання для обговорення</p> <p>1. Наукова мовна культура як основа професійного саморозвитку дослідника.</p>	5 б.	квітень
Згідно з розкладом	<p>Тема 1.1. Комунікативні ознаки культури мовлення. Наукова мовна культура як основа професійного саморозвитку дослідника. Нормативне користування науковою мовою в усній і писемній, діалогічній і монологічній формах. Культура роботи з текстом: культура читання, укладання і наукового і літературного редагування.</p>	Практичне заняття 2 год. <i>Online</i>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4; 5.	<p>Питання для обговорення</p> <p>1. Наукова мовна культура як основа професійного саморозвитку дослідника.</p> <p>2. Характеристики наукового тексту (проблемність, гіпотетичність, цілеспрямованість, діалогічність, інформаційна, логічна, емоційно-оцінна, спонукальна насиченість, завершеність, комунікативність, модальність).</p> <p>3. Порушення культурно-мовних норм наукового тексту.</p> <p>4. Культура укладання і створення якісного</p>	10 б.	квітень

					<p>наукового тексту як оволодіння текстовою культурою (готовність моделювати зв'язний текст з урахуванням структурно-сміслових композиційних, категоріальних особливостей та дотримання принципів текстової організації).</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <p>Завдання 1. Розробіть анотацію наукової статті з проблем власного дослідження.</p> <p>Завдання 2. Підготуйте фрагмент наукової статті (актуальність і новизна дослідження).</p> <p>Завдання 3. Проаналізуйте одну з доповідей наукової конференції за такими ключовими словами: методологія, концепція, новизна, висновки, актуальність. (4 год.).</p>		
Згідно з розкладом	<p>Тема 1.2. Лексикографічна і термінологічна культура дослідника.</p> <p>Компоненти лексикографічної культури (Ознайомлення зі здобутками національної лексикографічної науки. Комп'ютерна (електронна) лексикографія. Корпусна лексикографія Ознайомлення з ресурсами корпусної лексикографії.</p>	<p>Практичне заняття</p> <p>2 год.</p> <p><i>Face to face</i></p>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 3; 4; 5.	<p>Питання для обговорення</p> <p>1. Компоненти лексикографічної культури дослідника.</p> <p>2. Термінологічна культура науковця.</p> <p>3. Поради до використання термінів у власних текстах.</p> <p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>Завдання 1. Підготуйте рецензію на лекцію з</p>	5 б.	квітень

	Поради до використання термінів у власних текстах.				<p>урахуванням використання фахової термінології.</p> <p>Завдання 2. Напишіть рецензію на виступ товариша, враховуючи такі ознаки мовлення: виразне/монотонне; вільне/скуте; офіційне; легке/складне для сприйняття; інформаційно насичене; переконливе/непереконливе.</p> <p>Завдання 3. Опрацюйте наукову статтю з актуальних проблем педагогічної освіти і освіти дорослих у контексті основних вимог до змісту, побудови та мовного оформлення. (4 год.).</p>		
Згідно з розкладом	<p>Тема 2.1. Вимоги до фахового і літературного редагування наукового тексту.</p> <p>Редагування як вид фахової діяльності. Редакторський аналіз. Редакторська підготовка матеріалів.</p> <p>Посилання. Комуникативна, когнітивна і аргументативна функції цитат у наукових текстах.</p>	<p>Семінарське заняття</p> <p>2 год.</p> <p><i>Online</i></p>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 2; 3; 4.	<p>Питання для обговорення</p> <p>1. Редагування наукового тексту. Система коректурних знаків.</p> <p>2. Редакторська підготовка матеріалів.</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <p>Завдання 1. Випишіть мовні кліше, наявні у відгуках і рецензіях. Поміркуйте, чи правомірно вжиті ці мовні формули.</p> <p>Завдання 2. Підберіть наукові джерела до теми дослідження за предметним та алфавітним каталогами бібліотеки, доповніть список знайдених джерел за</p>	10 б.	жовтень

					допомогою електронного пошуку. Завдання 3. Сформулюйте визначення основних понять за результатами власного дисертаційного дослідження (4 год.).		
Згідно з розкладом	Тема 2.2. Найпоширеніші помилки у наукових текстах і шляхи їх уникнення Мовні огріхи як відхилення від лексичних і синтаксичних норм вживання слів, словосполучень і речень. Типові мовні огріхи у наукових текстах. Основні помилки у наукових текстах.	Лекція 2 год. <i>Online</i>	Роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 2; 3; 4; 5.	Питання для обговорення Мовні огріхи у наукових текстах та способи їх уникнення.	5 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Тема 2.2. Найпоширеніші помилки у наукових текстах і шляхи їх уникнення Мовні огріхи як відхилення від лексичних і синтаксичних норм вживання слів, словосполучень і речень. Типові мовні огріхи у наукових текстах. Основні помилки у наукових текстах	Семінарське заняття 2 год. <i>Face to face</i>	Презентація, роздатковий матеріал, методичні рекомендації	1; 2; 3; 4.	Питання для обговорення Мовні огріхи у наукових текстах та способи їх уникнення. Завдання для самостійної роботи Завдання 1. Доберіть з наукових текстів типові мовні огріхи Завдання 2. Доберіть приклади стилістичних огріхів. Завдання 3. Знайдіть і виправте помилки в науковому тексті	10 б.	жовтень
					Індивідуальне дослідницьке завдання. Написання розширеної анотації дисертаційного дослідження.	15 б.	квітень

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: творчо-пошукові завдання, індивідуальні завдання, редагування текстів, написання текстів наукового стилю, стилістичний аналіз, завдання для самостійної роботи.

Форма контролю: залік.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань умінь та навичок з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»)

«незадовільно» - здобувач знає та частково розуміє базовий навчальний матеріал. Аспірант не орієнтується у термінології, не здатний здійснювати стилістичне, наукове редагування текстів. Потребує значного втручання викладача у підтримці процесу написання текстів різних жанрів.

«задовільно» - здобувач знає та розуміє базовий лекційний, законодавчий та навчальний матеріал. Орієнтується в понятійному апараті, Може оформлювати й оприлюднювати результати аудиторної і самостійної навчальної діяльності, але переважно з підтримкою викладача .

«добре» - здобувач знає, розуміє, використовує базовий лекційний, законодавчий та навчальний матеріал, здатний аналізувати тексти різних наукових жанрів, використовує практичні уміння редагування, написання власних наукових текстів. Має незначні труднощі у створенні власних наукових текстів, презентації дослідницьких результатів на основі використання потенціалу наукової фахової мови.

«відмінно» - здобувач знає, розуміє, використовує не лише базовий, лекційний, законодавчий та навчальний матеріал; залучає для аналізу зарубіжні джерела, користується додатковими ресурсами для розвитку власної мовнокомунікативної компетентності. Написані або відредаговані ним тексти характеризуються високим рівнем стилістичного оформлення, унікальним ідеостилем з використанням потенціалу української фахової наукової мови

Згідно з Положенням «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять і має на меті перевірку рівня мовнокомунікативної компетентності. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять з дисципліни «Мовна культура дослідника» – усне опитування, виконання творчо-пошукових, практичних завдань, завдань для самостійної роботи, презентація виконання індивідуального завдання та ін.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні, або на окремих його завершальних етапах.

Підсумковий контроль включає залік відповідно переліку питань розроблених викладачем.

Результати поточного та підсумкового контролю визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Індивідуальне завдання	Залікова робота	Сума
Модуль I						
T1.1	T1.2	T2.1	T2.2.			
15	5	10	15	15	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вовк М.П. Технологія розвитку мовнокомунікативної компетентності майбутніх докторів філософії в умовах поєднання формального і неформального навчання // Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк, Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. К.: Талком, 2019. – 320 с. С.93-152. <https://lib.iitta.gov.ua/715790/>
2. Вовк М.П. Тренінг з розвитку мовної культури майбутнього педагога-дослідника в умовах формальної освіти // Тренінгові технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: метод. рек. / [М.П. Вовк, Л.Ю. Султанова, С.О. Соломаха, С.В. Ходаківська]; Інститут педагогічної освіти і освіти імені Івана Зязюна. – Київ, 2019. – 109 с. <https://lib.iitta.gov.ua/718751/>
3. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
4. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. Семенов, І. Томашевська, О.Фаст, А. Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 190 с.
5. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О.М. Семенов. – 2-ге вид., стереотип. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 216 с.
6. Семенов О.М. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки): монографія / за ред. Л.І. Мацько. – К.: Пед. думка, 2007. – 272 с.
7. Медіакультура вчителя-словесника: навч. посіб. / за ред. О. Семенов, М. Ячменик. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 152 с.
8. Мацько Л.І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. / Любов Мацько. – К.: Вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 607 с.

Додаткова

1. Семенов О.М., Рудь О.М. Культура фахової мови: навч. посіб. – Суми: СОШПО, 2013. – 260 с.
2. Семенов О.М. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: навч.-метод. посіб. / Олена Семенов. – Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 322 с.
3. Семенов О.М. Етнолінгвістична культура вчителя: навч. посіб. / Олена Семенов. – Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. Макаренка, 2014. – 186 с.
4. Семенов О.М. Етнолінгводидактична культура вчителя-словесника: навч. посіб. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – 153 с.
5. Сьогодення українського мовного середовища: зб. наук. пр. / за ред. докторів філ. наук, проф. С.Я. Єрмоленко, д. пед. наук, проф. Г.В. Онкович. – К.: ІВО АПН України, 2008. – 224 с.
6. Семенов О., Дейниченко Н. Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах: навч. посіб. – Суми: Вид. СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. – 216 с.
7. Словник – довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – Львів: Вид-во «Фенікс», 1996. – 368 с.
8. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Л. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 232 с.
9. Сидоренко В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: монографія / В.В. Сидоренко. – Донецьк: Каштан, 2012. – 492 с.
10. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2003. – 311 с.
11. Савенкова Л.О. Педагогічна риторика: зб. міні-кейсів / Л.О. Савенкова. – К.: КНЕУ, 2011. – 152 с.
12. Семенов О.М., Земка О.І. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. – Суми: Ніко, 2014. – 254 с.
13. Проскуркина Я.И., Цареградская Т.Л. Научный стиль речи: учеб.пособ. – К.: Кафедра, 2013. – 296 с.

Періодичні видання

«Українська мова і література в школі»
«Естетика і етика педагогічної дії»
«Педагогічна майстерність як система мистецьких і професійних компетентностей»
«Освіта дорослих: теорія, практика, досвід»
«Порівняльна професійна педагогіка»

Інформаційні ресурси

<http://www.inmo.org.ua/library.html>

<http://pedmaster.ucoz.ua/>

<http://sum.in.ua/>

<http://pravila-uk-mova.com.ua/>

<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Затверджено рішенням вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол №9 від 30.09.2020 р.).